

God orden i folkeskolen

[Hele publikationen samlet](#)

Forord

'God orden i folkeskolen' henvender sig til alle, som har berøring med folkeskolen. Det vil sige elever, lærere, pædagoger, skoleledere, forældre, ansatte i den kommunale skoleforvaltning mv. Formålet med publikationen er at komme rundt om de mange problemstillinger, som spiller ind i forhold til at skabe de gode relationer eller 'den gode orden' i folkeskolen. Publikationen er dermed et konkret bidrag til arbejdet med at skabe sammenhæng mellem trivsel og læring.

Omdrejningspunktet for materialet er den såkaldte ordensbekendtgørelse – [bekendtgørelse nr. 320 af 26. marts 2010 – om fremme af god orden i folkeskolen](#).

Publikationen indeholder otte centrale temaer: Bekendtgørelsen, undervisningsmiljø, værdiregelsæt, ro og orden, ordensregler, foranstaltninger, særlige omstændigheder og proportionalitet.

Hvert tema har til hensigt dels at informere og vejlede inden for det pågældende emne i bekendtgørelsen, dels at inspirere ved hjælp af eksempler fra skoler, værktøjer til igangsætning af processer og tiltag samt dialogsspørgsmål og dilemmaer. Under det enkelte tema er der link til relaterede emner og til artikler mv., som belyser den pågældende problemstilling nærmere.

Der kan opstå et væld af spørgsmål i forhold til de emner, som ordensbekendtgørelsen vedrører. Det kan både være spørgsmål, som relaterer sig konkret til forståelsen af enkelte paragraffer i bekendtgørelsen, og spørgsmål af mere generel karakter. 'Fremme af god orden i folkeskolen' er et vidtspændende begreb, som implicerer mange aspekter af livet i skolen.

I publikationen 'God orden i folkeskolen' er der derfor foretaget en samling og systematisering af regler, eksempler, værktøjer, artikler, undersøgelser mv., som er relevante i forhold til at kvalificere arbejdet med at fremme den gode orden i folkeskolen.

Indholdet i de link, som der henvises til i denne publikation, er ikke nødvendigvis udtryk for ministeriets holdninger eller for holdningerne hos de parter, der i øvrigt står bag publikationen. Det kan endvidere forekomme, at dele af indholdet i de viste eksempler fra skoler mv. har undergået ændringer, eller at henvisninger til regler i ældre vejledninger mv., som der er linket til i denne publikation, efterfølgende er ændret.

Parterne bag materialet:

**SKOLE
OG
FORÆLDRE**

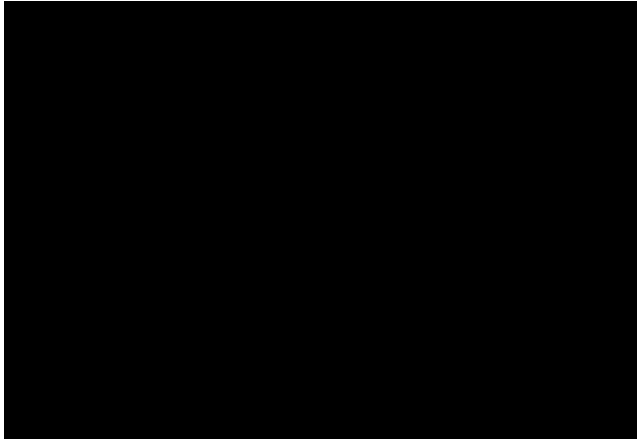

Filmklip

'God orden i folkeskolen' indeholder en række filmklip, som du kan afspille direkte fra siden eller downloade. Filmene er eksempler fra en skole - N.J. Fjordgades Skole i Aarhus - hvor der er arbejdet med god orden og med værdiregelsæt - på denne skole kalder man det for "leveregler". Skolens arbejde med reglerne har strakt sig over mere end et år og har inddraget elever, forældre, pædagogisk personale og ledelse.

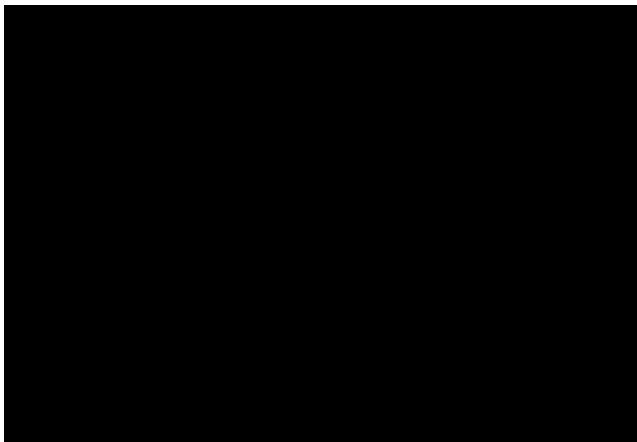
Filmene giver ikke svaret på, hvordan arbejdet skal gøres men eksempler på, hvordan det kan gribes an.

Herunder kan du se et sammendrag af de forskellige klip:

Bekendtgørelsen

Den ny bekendtgørelse om fremme af god orden i folkeskolen fra 26. marts 2010 erstatter den gamle 'Bekendtgørelse om foranstaltninger til fremme af god orden i folkeskolen' fra 1995. I tilslutning til den gamle bekendtgørelse var der en vejledning, som nærmere beskrev hver enkelt paragraf i bekendtgørelsen. Den vejledning bortfaldt samtidig med ophævelsen af den gamle bekendtgørelse.

Den ny ordensbekendtgørelse er blevet til på baggrund af en ændring af folkeskoleloven i 2009. Ændringen betød, at skolebestyrelsen skal fastsætte et værdiregelsæt for skolen. Skolebestyrelsen skal som hidtil også fastsætte skolens ordensregler. Det er folkeskolelovens § 52, som sætter rammerne for, hvilke regler der kan fastsættes om god orden i skolen. Med ændringen af loven i 2009 fik det første punkt i § 52 denne formulering:

'Undervisningsministeren kan fastsætte almindelige regler om foranstaltninger til fremme af god orden i skolerne, herunder regler om overflytning af elever til andre skoler i kommunen og regler om overflytning af elever i 10. klasse til andre uddannelsesforanstaltninger, og kan i den forbindelse fastsætte regler, der fraviger § 36, stk. 2 og 3, regler om, at der også kan anvendes foranstaltninger i anledning af elevadfærd, der er udvist uden for skolen, hvis adfærden har haft en direkte indflydelse på god orden i skolen, samt regler om, at private genstande kan tilbageholdes, og at tilbageholdelsen af praktiske eller pædagogiske grunde kan opretholdes ud over det tidspunkt, hvor skolens tilbud ophører.'

Bekendtgørelsen skal ses i sammenhæng med grundlaget for folkeskolens virke, som blandt andet er, at 'folkeskolen skal forberede eleverne til deltagelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre. Skolens virke skal derfor være præget af åndsfrihed, ligeværd og demokrati.' (Fra folkeskolelovens formålsparagraf, § 1, stk. 3).

Se hele bekendtgørelsen

[Bekendtgørelse om fremme af god orden i folkeskolen](#)

Relaterede love og regler

Folkeskoleloven

Undervisningsmiljøloven

Hvis en elev ikke overholder skolens ordensregler mv., skal årsagen ifølge bekendtgørelsen (§ 2, stk. 2), søges afklaret gennem samtaler med eleven og forældrene med henblik på at bibringe forståelse for nødvendigheden af at overholde ordensreglerne mv. Loven bygger i det hele taget på et grundlæggende princip om, at der er et samarbejde mellem skolen og forældrene.

Bekendtgørelsen tager udgangspunkt i, at der er et samarbejde mellem eleverne, de ansatte på skolen og forældrene. De foranstaltninger, som er fastsat i bekendtgørelsen, skal derfor kun benyttes, når det anses for nødvendigt for at opretholde god trivsel og fagligt udbytte for alle elever.

Skolens leder beslutter, om der skal iværksættes foranstaltninger, men kan delegeres denne beføjelse til medarbejderne. Det følger af bekendtgørelsens § 5. Det betyder dog ikke, at enhver foranstaltning kan delegeres til og besluttet af en medarbejder. Beslutninger, som ligger ud over den enkelte lærers eller øvrige medarbejders område, kan ikke delegeres.

Med ændring af folkeskoleloven i 2009 kan en skoleleders konkrete beslutninger om skolens elever ikke længere behandles af kommunalbestyrelsen. Hvis elever eller forældre er uenige i en skoleleders beslutning, er det skolelederen selv, spørgsmålet må tages op med. Drejer det sig om en klage over en skoleleders (eller en ansats) optræden, for eksempel hvis skolelederen har truffet en beslutning, som er i strid med rammer, der er fastsat af kommunalbestyrelsen eller skolebestyrelsen, kan kommunalbestyrelsen dog fortsat behandle klagen.

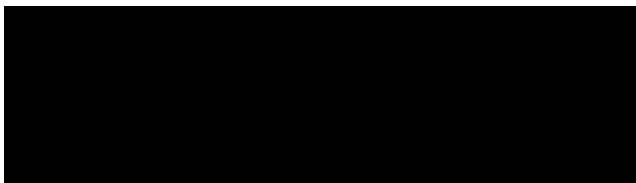
Folketingets Ombudsmand vil kunne behandle klager over en skoleleders beslutninger.

Statsforvaltningerne fører tilsyn med, at kommunerne overholder lovgivningen om for eksempel folkeskolen. Hvis en kommune har overtrådt lovgivningen, kan der derfor rettes henvendelse til Statsforvaltningen.

Undervisningsmiljø

Undervisningsmiljøet er en ramme om og et afsæt for arbejdet med at fremme god orden i skolen. Men undervisningsmiljøet er mere end en ramme. Det vedrører også relationer, værdier, krav, regler og forventninger og udgør på den måde 'kittet' i arbejdet med at sikre elevernes psykiske trivsel og gode relationer i skolen.

Undervisningsmiljøet er således fundamentet og samtidig det, der kan aktiveres og påvirkes for at skabe god orden i skolen. Hvordan orden, trivsel og gode relationer sikres og håndteres, vokser ud af det undervisningsmiljø, der allerede eksisterer. På den anden side påvirker og skaber orden, værdier og relationsarbejdet også hele tiden det undervisningsmiljø, som elever og personale er i på skolen.

Inspiration

[Plads til forskellighed](#)

[Sammenmodmobning.dk](#)

[Antologien Mobning – sociale processer på afveje red.](#)

[Jette Kofoed og Dorte Marie Søndergaard](#)

Dansk Center for Undervisningsmiljø

Skolefeer

Værktøjer

[Skabelon til værdiregelsæt](#)

Undervisningsmiljø forandrer sig

Et godt undervisningsmiljø er ikke en given størrelse. Det er hele tiden i bevægelse og under udvikling – både gennem bevidste, strategiske og pædagogiske tiltag og gennem mere ubevidste og rutineprægede måder at være sammen, gøre tingene og reagere på.

Et godt undervisningsmiljø er et miljø, hvor eleverne trives, udvikler sig, udfordres, motiveres og lærer nyt. I et godt undervisningsmiljø er der trykt og rart at være, og sikkerhed og sundhed for eleverne er højt prioriteret. Og i et godt undervisningsmiljø er der plads til at være forskellige, hvilket forudsætter en vis balance og proportionssans i bestræbelserne på at skabe orden, at værdisætte og at etablere regler og foranstaltninger.

Eleverne er gennem undervisningsmiljøloven sikret en lovmæssig ret til et godt undervisningsmiljø og samtidig også forpligtet til selv at medvirke til at skabe et godt undervisningsmiljø.

Elever har ret til at vælge to undervisningsmiljørepræsentanter, som kan tale elevernes sag i spørgsmål om undervisningsmiljøet. Det kan for eksempel være i forbindelse med den lovpligtige undervisningsmiljøvurdering (UMV), som skoler skal udarbejde mindst hvert tredje år.

Tre hovedområder

Undervisningsmiljøet kan opdeles i tre hovedområder:

- det fysiske
- det psykiske
- det æstetiske

De tre hovedområder spiller sammen og påvirker hinanden. For eksempel kan det æstetiske og fysiske undervisningsmiljø have indflydelse på elevernes psykiske trivsel, ligesom det psykiske undervisningsmiljø kan have betydning for, hvordan eleverne oplever og trives i de fysiske rammer.

Det fysiske undervisningsmiljø handler om sundhed, ergonomi, indeklima og sikkerhedsmæssige forhold. Det æstetiske undervisningsmiljø handler om, hvordan elever oplever og påvirkes af æstetikken i de fysiske rammer, og hvordan arkitekturen støtter fysiske behov, pædagogik og det sociale liv i skolen.

Konkrete aspekter inden for det fysiske/æstetiske undervisningsmiljø er blandt andet pladsforhold, støj, lys, lyde, indretning, rengøring, hygiejne mv.; aspekter, der danner forudsætning for ro, koncentration, gode relationer, samarbejde osv.

Det psykiske undervisningsmiljø handler grundlæggende om, hvordan eleverne trives med hinanden, deres lærere og de faglige krav og udfoldelsesmuligheder i undervisningen.

Det kan for eksempel handle om, om man har kammerater i skolen, oplever mobning, har et godt forhold til personalet, føler sig tryk, oplever en god omgangstone, oplever at blive udfordret, at være en del af et forpligtende fællesskab, at blive set og hørt osv.

I et godt psykisk undervisningsmiljø bidrager fællesskab, kammeratskab, tryghed, tillid, motivation, variation og udfordringer til en positiv identitetsdannelse samt personlig og faglig udvikling.

Viden om undervisningsmiljø og trivsel

Find mere om undervisningsmiljø, eksempelvis om lovgrundlaget, undervisningsmiljørepræsentanter, værktøjer til undervisningsmiljøvurderinger, undersøgelser, inspiration til arbejdet og meget mere hos [Dansk Center for Undervisningsmiljø](#).

Find mere om trivselsarbejdet og arbejdet mod mobning, blandt andet inspirationsmaterialer om metoder og undervisningsforløb samt værktøjer og gode råd til at skabe mere trivsel og mindre mobning, på den nationale antimobbeportal [sammenmodmobning.dk](#), som drives af Dansk Center for Undervisningsmiljø.

Værdiregelsæt

Ordensbekendtgørelsens § 1 fastsætter regler om værdiregelsæt:

§ 1. Skolebestyrelsen fastsætter skolens ordensregler og værdiregelsæt og kan fastsætte principper for anvendelse af foranstaltninger over for elever, der ikke overholder ordensreglerne, værdiregelsættet eller i øvrigt almindelige normer for god opførsel, herunder anvendelse af foranstaltninger i anledning af elevadfærd, der er udvist uden for skolen, hvis adfærden har haft en direkte indflydelse på god orden i skolen.

Stk. 2. Værdiregelsættet skal bidrage til opfyldelsen af folkeskolens formål og være retningsgivende for god adfærd og give pejlemærker for, hvordan der opnås god trivsel på skolen samt et godt psykisk undervisningsmiljø med respektfulde relationer mellem skolens elever indbyrdes og mellem elever og ansatte. Værdiregelsættet skal herunder indeholde en overordnet antimobbestrategi.

Stk. 3. De af skolebestyrelsen fastsatte ordensregler og det fastsatte værdiregelsæt gælder for alle skolens tilbud til eleverne, herunder skolefritidsordningen.

Stk. 4. Skolens leder oplyser ved hvert skoleårs begyndelse eleverne og forældrene om skolens ordensregler og værdiregelsæt.

Hvorfor skal skolen have et værdiregelsæt'

At skolen skal have et værdiregelsæt betyder, at skolen skal have et sæt af værdier og normer, som gælder for netop denne skole. Disse værdier og normer skal være tydelige og lette at forstå, så de medvirker til at fremme skolens fælles værdier, engagement og ansvarlighed.

Regler om værdier vil i sagens natur blive mere overordnede og mindre konkrete end ordensregler. Men det gælder om, at værdiregelsættet er på et sådant niveau, at det er muligt at anvende og forholde sig til det i de praktiske hverdagssituationer på skolen.

Dialogspørgsmål

- Hvordan sikrer vi opbakning til værdiregelsættet blandt alle skolens elever, forældre og medarbejdere'
- Hvordan sikrer vi, at værdierne reelt ligger til grund for skolens dagligdag'
- Hvordan sikrer vi, at antimobbestrategien bliver en naturlig og sammenhængende del af værdiregelsættet'
- Hvordan kan værdier reflektere både fællesskab og individuelle hensyn og rettigheder'
- Hvordan er sammenhængen mellem værdiregelsæt og ordensregler'

Et kendt værdiregelsæt, som alle skolens parter står bag, betyder, at der for eleverne vil være langt mindre usikkerhed om, hvad der er acceptabel og uacceptabel adfærd. For de ansatte indebærer det, at de i deres reaktioner over for elevadfærd har langt større mulighed for at agere ensartet og mindre vilkårligt.

Inspiration

[Lille Næstved Skole værdier](#)

[Værdigrundlag for Alslev skole og SFO](#)

[Antimobbestrategi på Alslev Skole](#)

[Sammen mod mobning](#)

[Fri for Mobberi](#)

Værktøjer

[Skabelon til værdiregelsæt](#)

[Guide til værdiregelsæt](#)

Relaterede emner og links

Der er ingen facitliste for, hvordan et værdiregelsæt skal se ud, ligesom der ikke er facitliste for, hvordan der opnås god trivsel. Men et godt udgangspunkt er en anerkendende tilgang og en positiv involvering af forældrene med henblik på i fællesskab at finde løsninger på eventuelle problemer. Der er flere måder, det kan håndteres på. Eksempler på anerkendende tilgange findes blandt andet inden for 'Classroom management', 'Mange måder at lære på', PALS og LP-modellen.

Mere viden

Dansk Center for Undervisningsmiljø.

Processen med udarbejdelse af værdiregelsæt

Den forudgående proces, som finder sted ved udarbejdelsen af regelsættet, er overordentlig vigtig. Ifølge folkeskoleloven skal regelsættet udarbejdes af skolebestyrelsen. Det betyder dog ikke, at skolebestyrelsens medlemmer alene skal udarbejde værdiregelsættet.

Processen med at udarbejde værdiregelsættet skal derimod ske i et tæt samarbejde med skolens øvrige parter, det vil sige skolens leder, lærere, pædagoger og elever. Det vil være naturligt, at skolebestyrelsen inddrager skolens forældre i et samarbejde, eventuelt ved dialogmøder eller møder med klasseforældrerepræsentanter. Pædagogisk råd og elevrådet er helt uomgængelige samarbejdspartnere.

For at regelsættet skal kunne udgøre en egentlig positiv adfærdsregulerende faktor, bør alle skolens parter inddrages ved udarbejdelsen, sådan at alle får ejerskab til værdiregelsættet. Et regelsæt, som ingen føler et egentligt ejerskab til, vil ikke få anden betydning end 'pæne ord på et stykke papir'. Det forløb, som skal føre til det færdige værdiregelsæt, skal derfor forberedes grundigt. Forberedelsesfasen kan for eksempel omfatte dialogmøder eller lignende.

Værdiregelsættet skal indeholde en overordnet antimobbestrategi. De skoler, som har et klart værdigrundlag, hvor der er tydelige og kendte regler om adfærd og omgangstone, vil i mindre omfang være plagede af mobning. Ud over at skolen skal have en særlig strategi for, hvordan skolen vil forebygge, at mobning sker, og gribe aktivt ind over for mobning, når det sker, kan værdiregelsættet – når det er internaliseret i skolens kultur – derfor i sig selv medvirke til at forebygge og bekæmpe mobning.

Ro og orden

Formålet med den 'gode orden' er at skabe de bedste rammer for børnenes trivsel og læring og for de ansattes arbejdsmiljø i en inkluderende skole. Skolen skal af alle opleves som et rart sted at være, da det er en forudsætning for, at folkeskolens formål kan føres ud i livet. Det er derfor afgørende, at skolens rammer medvirker til, at elevernes holdninger til arbejdet og samværet i skolen er præget af tryghed og gensidig tillid.

Inspiration

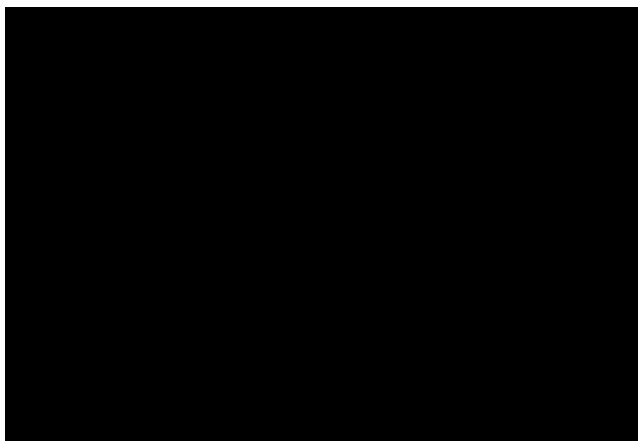
[Bramminge](#)

[Tornhøjsskolen, Oasen](#)

[Pusterummet, Skads Skole](#)

[Pusterummet, Engelsborgskolen](#)

Velfungerende fællesskaber, hvor alle elever er inkluderet, og som eleverne kan identificere sig med og trives i, kan etableres, hvor der er den nødvendige respekt om de værdier, som fællesskabet bygger på, og om de spilleregler, som affødes heraf.

Pusterummet, Nymarkskolen

Pusterummet, Ådalskolen, se side 5

Artikel i Information om lærernes magtudøvelse og elevansvarlighed

'Uro i skolen'

Siden Ministeriet for Børn og Undervisnings store undersøgelse i 1995 af uroproblemet i folkeskolen er der foretaget en række undersøgelser om uro. PISA konkluderer, at undervisningsforstyrrende uro i dag er den mest destruktive enkeltfaktor med hensyn til elevernes udbytte af undervisningen i folkeskolen. Et klasse miljø præget af meget uro vil ofte være belastet af skældud, konflikter og magtkampe, hvilket kan skabe grobund for utryghed og mobning. Følgen er et alvorligt forringet læringsmiljø, der skader elevernes faglige og sociale udviklingsmuligheder.

Etableringen og opretholdelsen af et harmonisk læringsmiljø i hver enkelt klasse er en nødvendig forudsætning for, at skolen kan løse sine opgaver, og det påhviler skolens leder som pædagogisk ansvarlig i samarbejde med de ansatte, elever og forældre at sikre en målrettet indsats i dette øjemed. Skolens værdiregelsæt kan blandt andet anvendes som en referenceramme for, hvordan der skabes inkluderende, velfungerende fællesskaber til fremme af et harmonisk miljø.

Den primære indsats finder sted i skolens almindelige dagligdag i form af en høflig og respekterende omgangsform, fællesskabende aktiviteter i bredeste forstand samt forebyggende og foregribende AKT-arbejde. I tilfælde, hvor disse tilgange ikke rækker til sikring af den nødvendige ro, kan situationen bringes til ophør via de foranstaltninger, der er beskrevet i bekendtgørelsen, eller via en specialpædagogisk indsats. Det er vigtigt, at reaktion sker hurtigt, og frem for alt inden situationen i den uroramte klasse eventuelt eskaleres med ødelæggende konsekvenser ikke blot for de direkte implicerede, men for klassen som helhed.

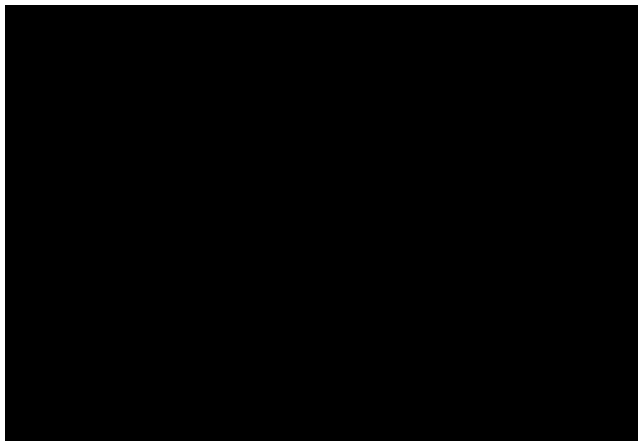
Værdiregler og ordensregler, der sætter retninger på hensigtsmæssige handlinger og adfærd, understøttes også gennem personalekompetencer og organisatoriske tiltag, der kan håndtere uro, forstyrrelser og brud på reglerne.

Ordensregler

Det er fastsat i folkeskoleloven, at det er skolebestyrelsen, som fastsætter skolens ordensregler (44, stk. 4).

Skolebestyrelsens pligt hertil følger også af § 1 i bekendtgørelsen om fremme af god orden. Skolebestyrelsen kan også fastsætte principper for, hvilke foranstaltninger der kan anvendes over for elever, som ikke overholder reglerne (se emnet om foranstaltninger).

At det er skolebestyrelsen, som fastsætter ordensreglerne, betyder ikke, at de enkelte medlemmer af skolebestyrelsen alene skal have indflydelse på reglernes udformning, men at skolebestyrelsen er ansvarlig for, at reglerne fastsættes.

Processen med at udarbejde ordensreglerne bør ske i et tæt samarbejde med skolens øvrige parter, det vil sige skolens leder, lærere, pædagoger og elever samt forældre. Jo mere indgribende en regel er i forhold til den enkelte elev, jo vigtigere er det, at alle parter inddrages i processen med udarbejdelsen af reglen. Inddragelse af elever og forældre vil under alle omstændigheder give større forståelse for nødvendigheden af overholdelse af reglerne.

Mere konkrete end værdiregelsæt

Ordensregler er mere konkrete end værdiregelsæt. Ordensregler kan for eksempel omfatte regler om oprydning, boldspil, cykelparkering, sneboldkastning, besøg i andre klasser og meget mere. Ordensreglerne kan selvfølgelig ikke tage højde for enhver situation, som kan forekomme i dagligdagen med mange børn og voksne samlet på et ofte relativt lille areal.

Inspiration

Lille Næstved Skole ordensregler

Relaterede emner og links

[Pjecen "Vejledning om disciplin, god adfærd og trivsel" \(2006\)](#)

Der gøres opmærksom på, at vejledningen fra 2006 refererer til den gamle ordensbekendtgørelse fra 1995 om foranstaltninger til fremme af god orden i folkeskolen, som ikke længere gælder.

Dialogspørgsmål

- Hvilken detaljeringsgrad ønsker vi/er nødvendig i ordensreglerne?

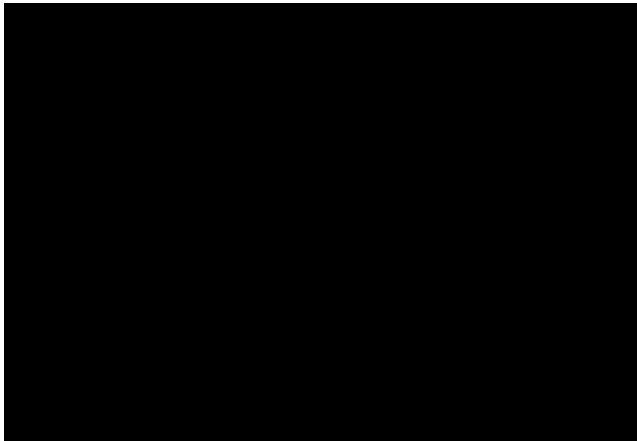
- Hvor tæt kan vi i ordensreglerne gå på individuelle forhold som for eksempel spise- og drikkevarer i frikvartererne'
- Hvordan sikrer vi forståelse af og opbakning til ordensreglerne blandt alle skolens elever, forældre og medarbejdere'
- Kan vi forestille os situationer, hvor ordensreglerne med rette kan tilsidesættes'
- Hvordan sikres sammenhæng mellem værdiregelsæt og ordensregler'

Det er blandt andet derfor, at skolen – ud over ordensregler – også skal have et værdiregelsæt. Når ordensreglerne fastsættes, skal det sikres, at der er en sammenhæng mellem det mere overordnede værdiregelsæt og ordensreglerne.

Ordensreglerne skal medvirke til at skabe 'den gode orden' i skolen. Selvom ordensregler ofte er ret konkrete, kan de alligevel – og især set i relation til skolens værdiregelsæt – give udtryk for skolens 'ånd' og samarbejdskultur.

Foranstaltninger

Ordensbekendtgørelsen fastsætter de øvre rammer for, hvilke foranstaltninger en skole kan anvende over for elever, som ikke overholder skolens ordensregler, værdiregelsæt eller almindelige normer for god opførsel (§§ 5-11). At det er de øvre rammer betyder, at det er de mest indgribende foranstaltninger, skolen kan anvende. De skal derfor kun benyttes, når skolen vurderer, at der ikke er andre mindre indgribende former for foranstaltninger, som vil være hensigtsmæssige og effektfulde at benytte i den givne situation.

Tryghed i højsædet

Et godt miljø på skolen med god omgangstone og hensigtsmæssige samværsformer vil ofte kunne mindske behovet for at anvende særlige foranstaltninger over for eleverne. Elever, som føler sig trygge i skolen, og elever, som er motiverede for at lære – blandt andet fordi der er gode og respektfulde relationer mellem eleverne og mellem eleverne og de ansatte – vil i langt mindre grad være tilbøjelige til at udvise adfærd, som giver anledning til indgriben. Det er dog utopisk at forestille sig, at der aldrig er behov for indgriben. Reglerne om foranstaltninger er derfor nødvendige i forhold til at fastsætte grænserne for skolens indgriben.

Dialogspørgsmål

- Hvordan sikrer vi foranstaltninger, som understøtter skolens værdiregelsæt'
- Hvilke foranstaltninger tages i brug'
- Hvordan sikrer vi, at foranstaltninger iværksættes med henblik på at være til gavn for både fællesskabet og den enkelte'
- Hvordan sikrer vi en sammenhæng mellem værdiregelsættet og de foranstaltninger, der anvendes'
- Hvordan sikrer vi inddragelse af elever og et godt skole-hjem-samarbejde i forhold til skolens ret og pligt til at træffe afgørelser'

Bekendtgørelsen fastsætter, at skolen kan iværksætte foranstaltninger, både over for adfærd, som eleven har udvist ved benyttelse af skolens tilbud, og over for adfærd, som

Inspiration

Alslev Skole Samværsregler

Relaterede emner og links

Forældres muligheder, for eksempel hvis forældrene er uenige i en skoleleders afgørelse:

Skole og Forældres rådgivning

er udvist uden for skolen. Det betyder, at skolens ordensregler og værdiregelsæt gælder for hele skolens virksomhed, herunder for skolefritidsordningen og fritidsundervisningen. Reglerne om at anvende magt i nødvendigt omfang (§ 10) gælder også for hele skolens virksomhed. Derimod retter de maksimale foranstaltninger sig mod selve undervisningsforløbet i børnehaveklassen til og med 10. klasse.

Forudsætningen for, at der kan iværksættes foranstaltninger over for adfærd, som en elev har udvist uden for skolen, er, at elevens adfærd uden for skolen har en direkte indflydelse på god orden i skolen.

Det kunne for eksempel være en situation, hvor en elev chikanerer en anden elev på vej til skole og forhindrer, at eleven møder til tiden. Eller en situation, hvor en elev uden for skoletiden på internettet offentliggør billeder af en anden elev af en karakter, som er krænkende eller nedværdigende for eleven.

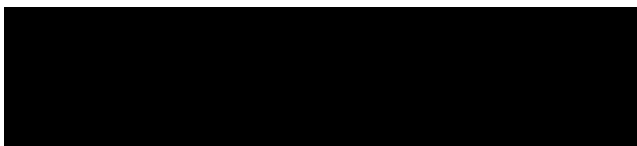
Det er ikke hensigten, at foranstaltninger over for en elev skal anvendes som en straf. En given foranstaltning – for eksempel overflytning til en parallelklasse – kan i stedet være en nødvendig forholdsregel for at opretholde den gode orden i klassen, sådan at alle kan få det maksimale udbytte af undervisningen. Der bør altid være en sammenhæng mellem en elevs adfærd og den foranstaltning, som iværksættes, og det er derfor vigtigt at tydeliggøre over for eleven, hvad det er, der søges opnået med den givne foranstaltning. Foranstaltningen bør være et middel til at skabe udbedring, og der bør lægges vægt på, at eleven oplever konsekvensen af sin egen adfærd og dermed forhåbentlig ser en relevans i den anvendte konsekvens/indgriben.

For udskrivning af elever i 10. klasse er der fastsat en særlig regel i bekendtgørelsen, fordi det er kommunalbestyrelsen, som – efter indstilling fra skolens leder – træffer beslutning om udskrivning af en elev i 10. klasse. Det skyldes, at kommunalbestyrelsen har pligt til at sørge for, at der via Ungdommens Uddannelsesvejledning lægges en plan for den unge, der leder frem mod, at vedkommende kan gennemføre en erhvervskompetencegivende uddannelse.

Særlige omstændigheder

En elev, som har sociale og emotionelle vanskeligheder, vil ikke altid kunne få gavn af, at skolen iværksætter de foranstaltninger, der er nævnt i bekendtgørelsen. De foranstaltninger, som skolen vælger at anvende over for en elev, bør altid ses i forhold til såvel den gavn, eleven kan få af foranstaltningen, som hensynet til de øvrige børn i klassen.

I bekendtgørelsens § 11 er det derfor fastsat, at hvis skolen har formodning om, at en elevs uhensigtsmæssige adfærd skyldes sociale eller emotionelle omstændigheder, skal skolen henvende sig til pædagogisk-psykologisk rådgivning (PPR). Formålet hermed er, at PPR skal vurdere behovet for specialundervisning, anden specialpædagogisk bistand eller støtte på anden vis.

Inspiration

Bekendtgørelse om specialpædagogisk bistand
Serviceloven, herunder særlig kapitel 11 om Særlig støtte til børn og unge

Relaterede emner og links

Pjecen "Magtanvendelse i folkeskolen - et inspirationshæfte" (2005)
Skole og Forældres rådgivning
Dialog om tidlig indsats

Elevers tarv

PPR's vurdering og anbefaling i forhold til elevens behov skal tage udgangspunkt i elevens tarv og skal samtidig afbalanceres i forhold til klassens samlede situation. Endvidere skal der sikres proportionalitet mellem elevens uhensigtsmæssige adfærd og det eventuelle behov for bistand eller støtte.

Afgrænsningen af, hvornår og i hvilke situationer de sociale myndigheder skal underrettes, fremgår af Socialministeriets regler om underretningspligt (Serviceovens kapitel 27). Når det drejer sig om forhold, der ligger uden for reglerne om underretningspligt, bør skolen almindeligvis ikke henvende sig til de sociale myndigheder, før forældrene selv har rettet henvendelse dertil. Det er vigtigt, at der (også) i situationer, hvor det er nødvendigt at henvende sig til de sociale myndigheder, så vidt muligt er en forståelse mellem skolen og hjemmet om problemerne.

Dialogspørgsmål

- Hvordan håndterer skolen sine værdier i forhold til særlige omstændigheder'
- Hvordan sikrer skolen, at henvisning i de særlige omstændigheder sker i dialog med forældre og fagpersonale'
- Hvordan sikres en tilstrækkelig åbenhed i procedurereglerne i forhold til inddragelse af PPR m.v.'

Der er dog tilfælde, hvor enighed ikke er mulig. Hvis forældrene undlader at henvende sig til de sociale myndigheder trods skolens opfordringer herom, og skolen derfor af egen drift henvender sig til de sociale myndigheder, skal forældrene underrettes om henvendelsen. Henvendelsen skal normalt ske efter samråd med PPR.

Proportionalitet

Relaterede emner og links

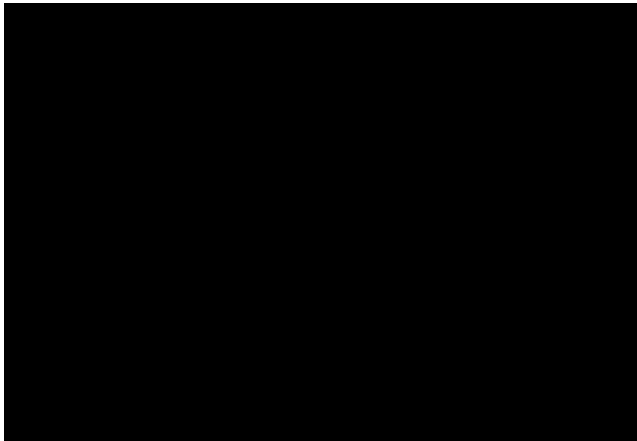
Det følger af bekendtgørelsen, at enhver beslutning om at iværksætte foranstaltninger til fremme af god orden skal træffes på baggrund af en samlet vurdering af konkrete omstændigheder. Følgende er fastsat i bekendtgørelsens § 4, stk. 2: 'Foranstaltningen skal stå i et rimeligt forhold til elevens forseelse og skal blandt andet vurderes i forhold til forseelsens grovhed, elevens alder, eventuelle forudgående samtaler, påtaler og advarsler m.v., og om forseelsen er begået forsætligt eller uagtsomt m.v.'

Reglen er udtryk for det grundlæggende princip i den almindelige forvaltningsret (en forvaltningsretlig retsgrundsætning), som kaldes proportionalitetsprincippet. Proportionalitetsprincippet indebærer, at der ikke må anvendes mere indgribende foranstaltninger end højst nødvendigt. Det vil sige, at hvis mindre foranstaltninger er tilstrækkelige, skal de bruges, og foranstaltningen skal som middel stå i et rimeligt forhold til målet.

Dialogspørgsmål

- Hvordan sikrer vi forståelse for, at proportionalitetsprincippet indebærer, at det samme brud på ordensreglerne og værdiregelsættet kan medføre forskellige foranstaltninger for de involverede elever'
- Hvordan sikrer vi, at foranstaltninger står i et rimeligt forhold til forseelsen og elevens alder'
- Hvordan håndterer skolen konflikter og klager, for eksempel fra elever og forældre'

I den gamle bekendtgørelse om foranstaltninger til fremme af god orden i folkeskolen var anvendelsen af foranstaltninger forbeholdt elever på 3.-10. klassetrin. At den regel ikke længere gælder, skal ses i sammenhæng med reglen i § 4 om proportionalitetsprincippet, hvor blandt andet elevens alder skal tages i betragtning i forhold til beslutningen om, hvilken foranstaltning der skal anvendes.

Der kan være mange forskellige årsager til, at en elev overtræder ordensreglerne eller udviser en uhensigtsmæssig adfærd. Kun hvis foranstaltningen over for eleven ses i sammenhæng med årsagen til adfærden, kan foranstaltningen betragtes som hensigtsmæssig. Uhensigtsmæssig adfærd kan skyldes for eksempel forhold i familien, forhold i skolen eller specifikke problemer hos eleven. I mange situationer vil de mest effektive reaktioner på uhensigtsmæssig adfærd være af elevstøttende og problemløsende karakter, for eksempel samtaler med elever uden for klassen, ros for ønsket adfærd, ekstra støtte og opmuntring til enkeltelever og diskussioner i klassen om relevante emner knyttet til adfærden i klassen.

Skolelederen har det pædagogiske ansvar for beslutningen om, hvilke reaktioner eller foranstaltninger der skal anvendes i et givent tilfælde.

Skole og Forældres rådgivning

BørneTelefonen

BørneChatten

ForældreTelefonen

FagTelefonen

Proportionalitetsprincippet

Proportionalitetsprincippet indebærer blandt andet, at der skal tages stilling til, om samme foranstaltning skal iværksættes over for alle elever, som har overtrådt en bestemt ordensregel. Hvis en gruppe elever for eksempel overtræder reglerne for benytte skolens computere, kan der blive tale om forskellige reaktioner, afhængig af om det for den enkelte elev er første gang, der sker overtrædelse, eller om det tidligere er blevet påtalt flere gange.

Beslutningen om, hvilken reaktion der skal benyttes, skal bygge på et lødigt grundlag. Det vil sige, at de metoder, der bruges til afklaring og dokumentation, skal være pålidelige og gyldige, så vurderingen kan ske på et kvalificeret og troværdigt grundlag. I hverdagssprog betyder det, at processen skal gå ordentligt og retfærdigt til, så alle kan acceptere beslutningen.

I overensstemmelse med bekendtgørelsens § 2, stk. 1, om et godt undervisningsmiljø bør skolen i øvrigt generelt forholde sig proaktivt frem for reaktivt til elevadfærden.

Denne side indgår i publikationen "[God orden i folkeskolen](#)" © Ministeriet for Børn og Undervisning 2012

[Til top](#)

Ministeriet for Børn og Undervisning
Frederiksholms Kanal 21
1220 København K

Tlf. 3392 5000
Fax 3392 5302/3392 5666
Email pub@uvm.dk